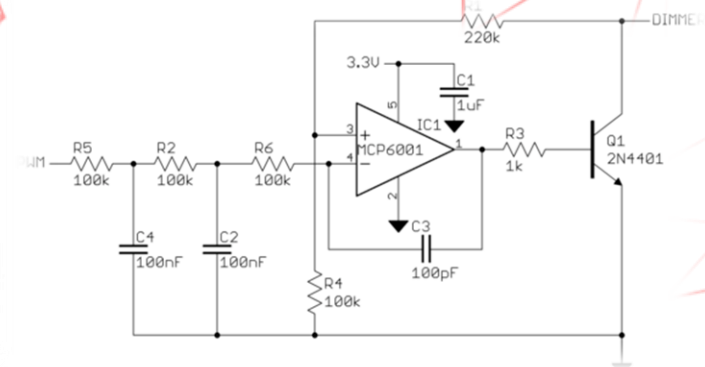
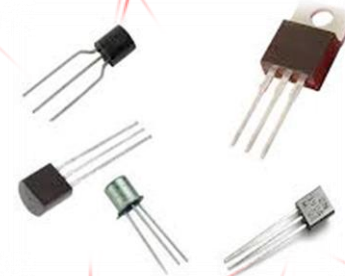
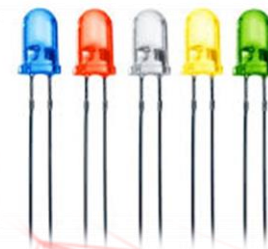
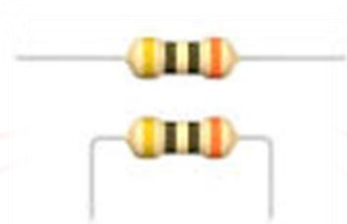
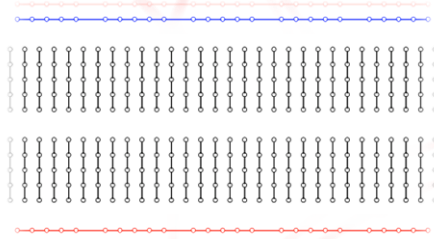

Ηλεκτρονική

➔ Νικόλαος Γιαννακέας

Περιεχόμενα του μαθήματος

- Εισαγωγή Ορισμός
- Υλοποίηση Ενισχυτών από κυκλώματα πόλωσης
- DC Ανάλυση Κυκλωμάτων
- Μεγέθη Ενισχυτών
- AC Ανάλυση Κυκλωμάτων
- Γενικευμένη Μεθοδολογία

Ευθεία Φορτίου Τρανζίστορ

Ενισχυτές μικρού σήματος

- Είναι κυκλώματα τα οποία **εκμεταλλεύονται την ικανότητα** των διπολικών τρανζίστορ να **ενισχύουν**
- Για να επιτευχθεί ενίσχυση πρέπει το τρανζίστορ να είναι πολωμένο και να **λειτουργεί στην ενεργό περιοχή**
- Επομένως τα κυκλώματα ενισχυτών βασίζονται στα κυκλώματα πόλωσης τρανζίστορ που έχουμε αναλύσει

Υλοποίηση Ενισχυτών

Βασικά βήματα υλοποίησης

- Στο κύκλωμα εισόδου συνδέουμε το **σήμα εισόδου** με πυκνωτή σύζευξης (κόβει τις συνεχείς συνιστώσες)
- Στο κύκλωμα εξόδου συνδέουμε **αντίσταση φόρτου R_L** μετά από πυκνωτή σύζευξης
- Συμπεριλαμβάνουμε είτε **αντίσταση εισόδου R_g** για να αλλάξουμε το σήμα εισόδου, είτε **πυκνωτή παράκαμψης** παράλληλα στην αντίσταση εκπομπού (αν υπάρχει) για να μεγιστοποιήσω την ενίσχυση

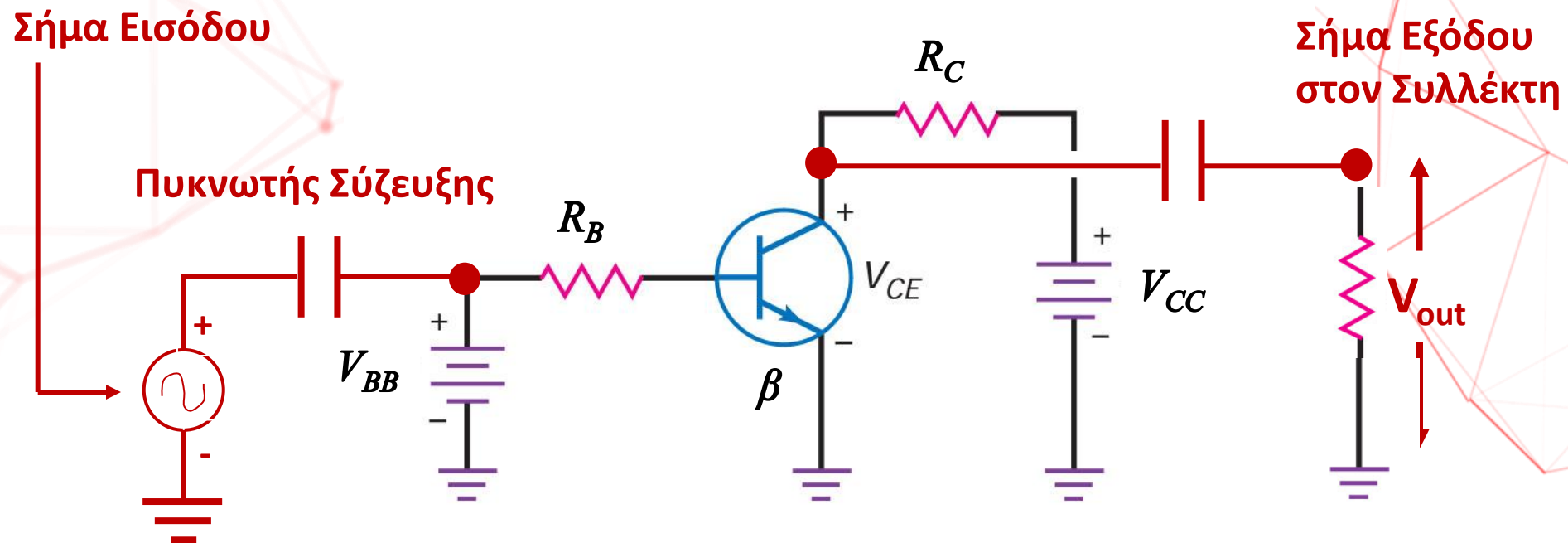
Υλοποίηση Ενισχυτών

Διάφορες Παραλλαγές Υλοποίησης

- Η υλοποίηση πολλών παραλλαγών ενισχυτών βασίζονται κυρίως στις **διαφορετικές προσεγγίσεις πόλωσης** του τρανζίστορ (π.χ. τα 6 διαφορετικά κυκλώματα που μάθαμε)
- Διαφοροποιήσεις προκύπτουν επίσης από το σημείο στο οποίο **εισάγεται** το σήμα είσοδο και από το σημείο από το οποίο **εξάγεται** (π.χ. βάση-συλλέκτη, βάση-εκπομπό, εκπομπό-συλλέκτη)
- Άλλες τροποποιήσεις όπως η αντίσταση εισόδου και ο πυκνωτής παράκαμψης στον εκπομπό

Κυκλώματα Πόλωσης Τρανζίστορ

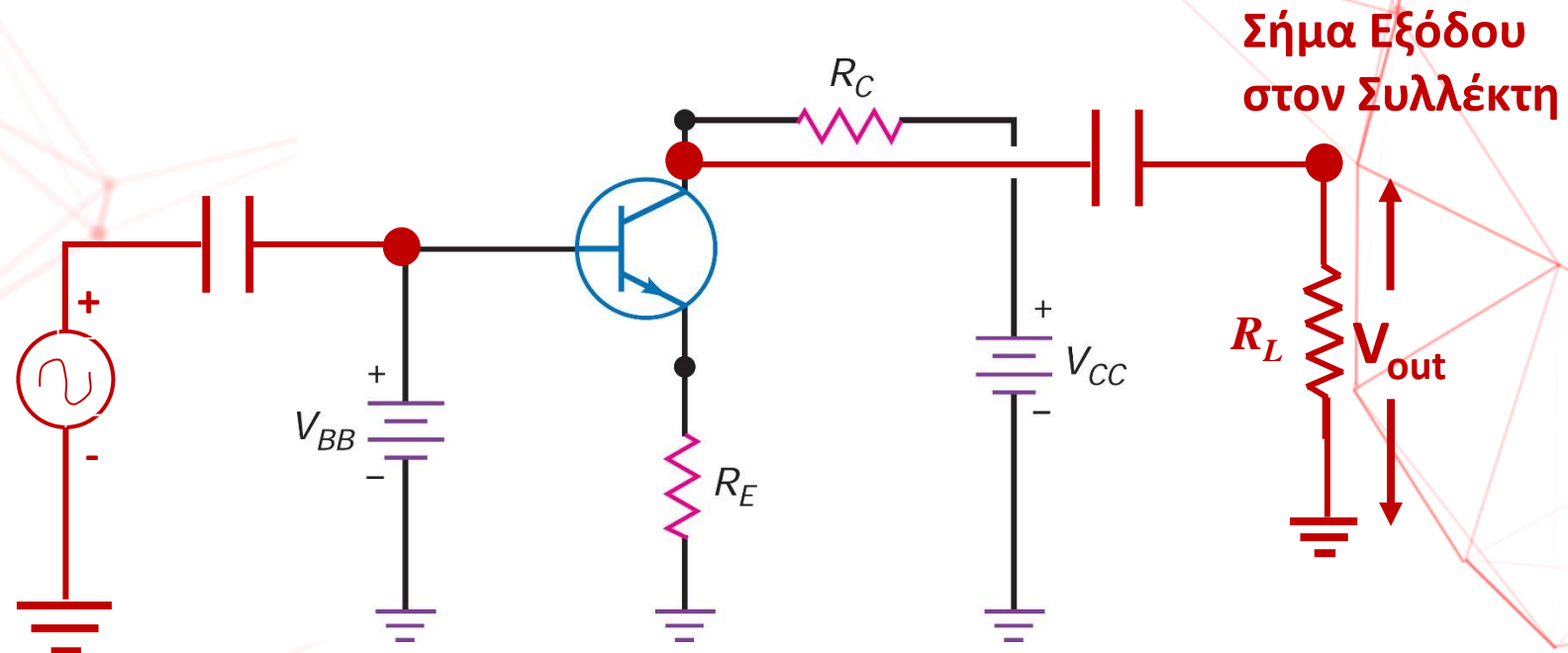
1. Ενισχυτής βασισμένος σε κύκλωμα πόλωσης Βάσης

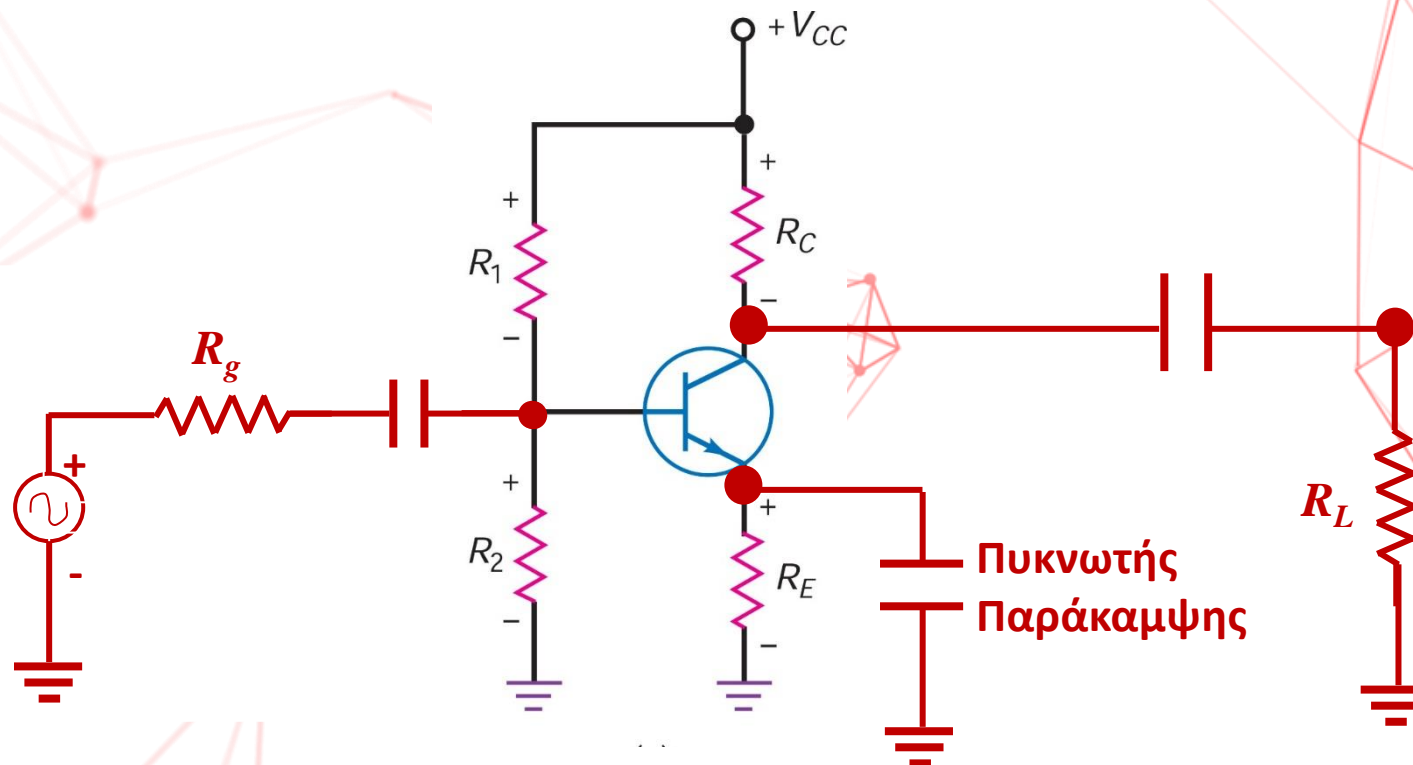
Κυκλώματα Πόλωσης Τρανζίστορ

2. Ενισχυτής βασισμένος σε κύκλωμα πόλωσης Εκπομπού

Κυκλώματα Πόλωσης Τρανζίστορ

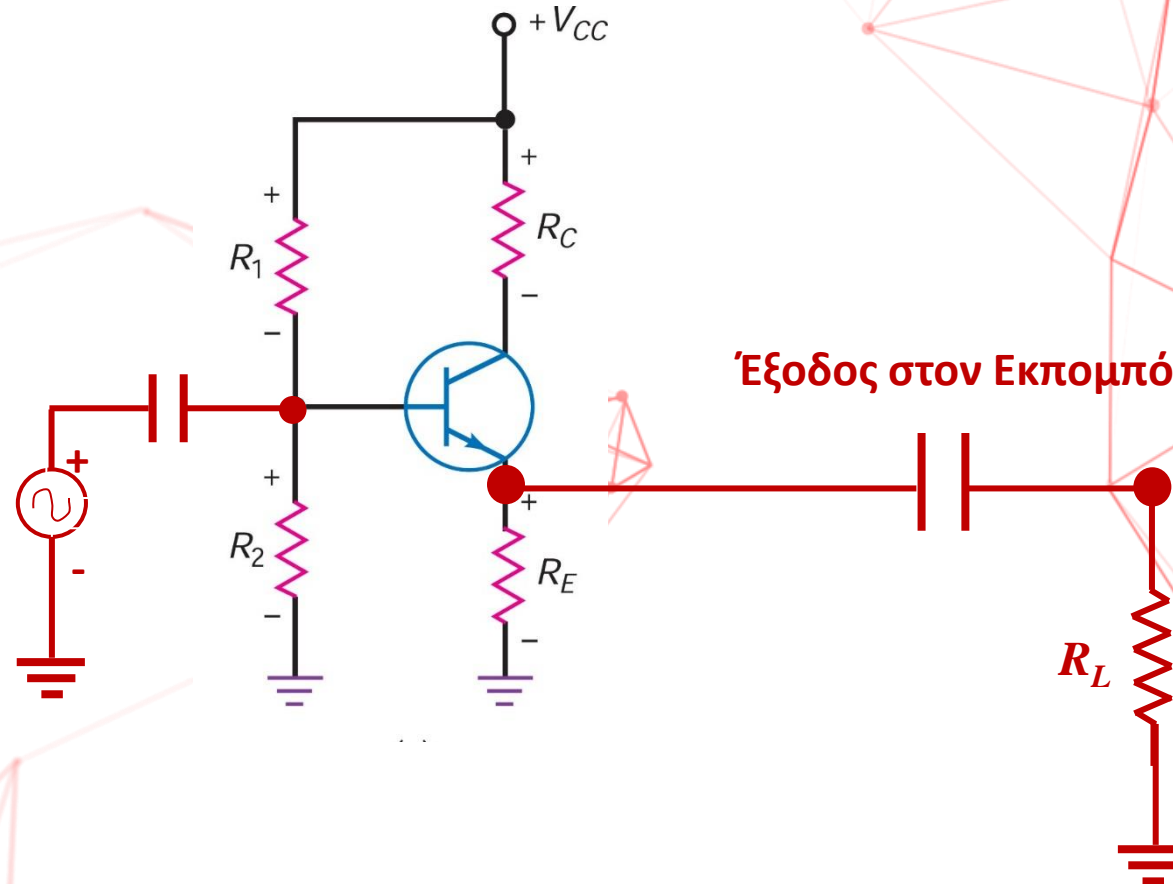
3. Ενισχυτής βασισμένος σε κύκλωμα πόλωσης διαιρέτη τάσης

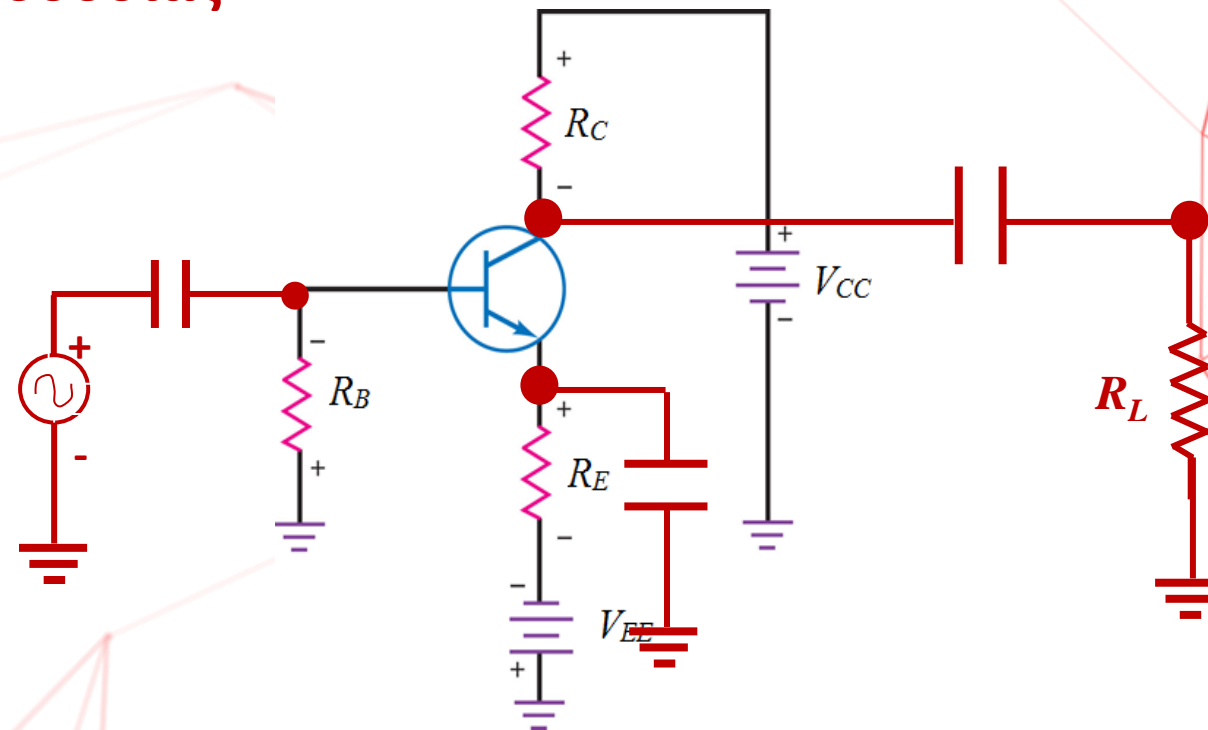
Κυκλώματα Πόλωσης Τρανζίστορ

3. Ενισχυτής βασισμένος σε κύκλωμα πόλωσης διαιρέτη τάσης

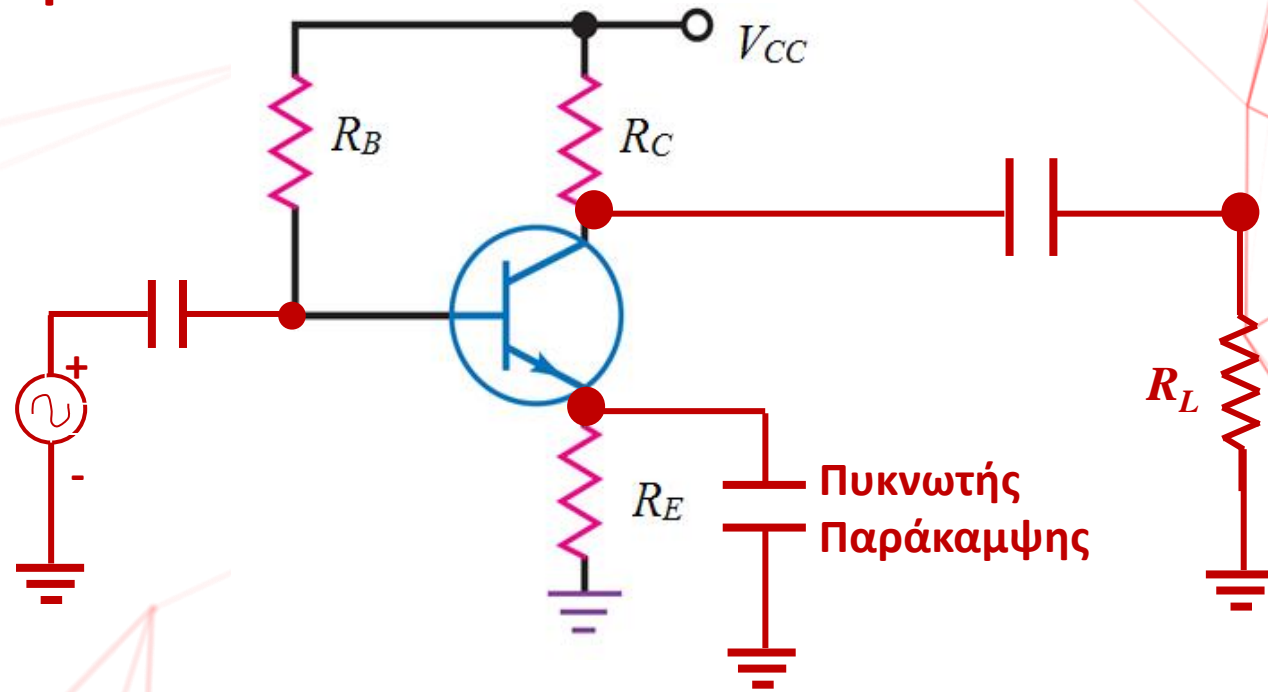
Κυκλώματα Πόλωσης Τρανζίστορ

4. Ενισχυτής βασισμένος σε κύκλωμα πόλωσης Εκπομπού διπλής τροφοδοσίας

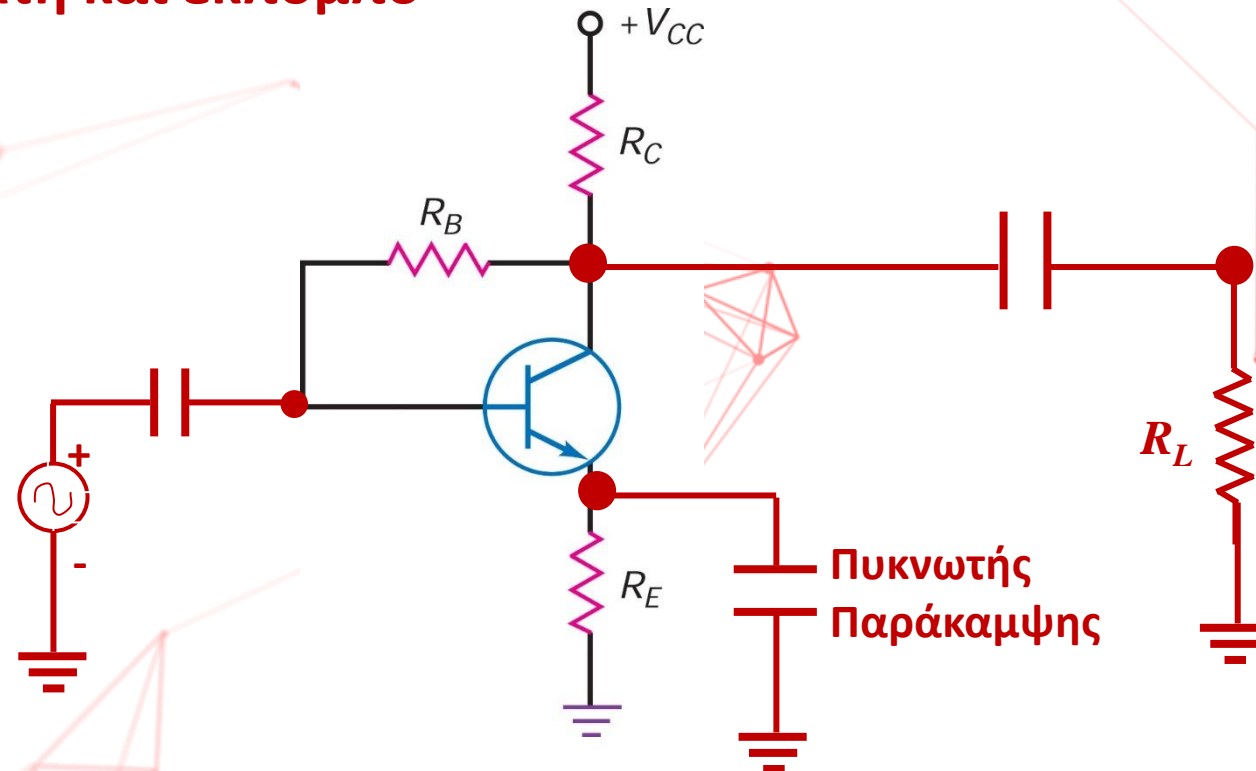
Κυκλώματα Πόλωσης Τρανζίστορ

5. Ενισχυτής βασισμένος σε κύκλωμα πόλωσης με ανάδραση από τον εκπομπό

Κυκλώματα Πόλωσης Τρανζίστορ

6. Ενισχυτής βασισμένος σε κύκλωμα πόλωση με ανάδραση από συλλέκτη και εκπομπό

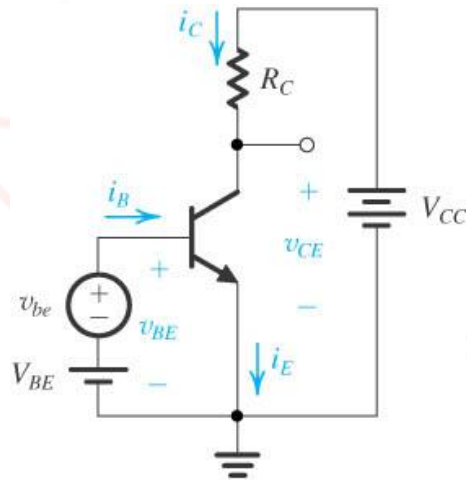
Μεγέθη Ενισχυτών

Συμβολισμοί

- Συνηθίζεται τα μεγέθη (εντάσεις ρεύματος και τάσεις) να συμβολίζονται με
- **πεζά γράμματα** για τις εναλλασσόμενες συνιστώσες
- **κεφαλαία γράμματα** για τις συνεχείς συνιστώσες

Συνεχή	Εναλλασσόμενα
I_E, I_C, I_B	i_E, i_C, i_B
V_{BE}, V_{CE}, V_{BC}	v_{BE}, v_{CE}, v_{BC}

Μεγέθη Ενισχυτών

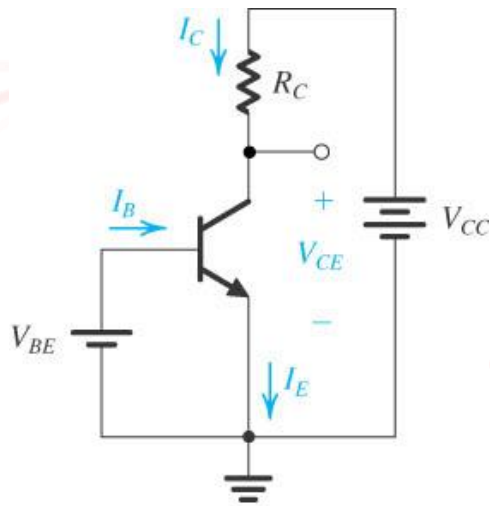
Επαλληλία της DC πόλωσης με το AC σήμα:

$$v_{BE} = V_{BE} + v_{be}$$

Το ρεύμα συλλέκτη γράφεται:

$$\begin{aligned} i_C &= I_S e^{(V_{BE} + v_{be})/V_T} \\ &= I_S e^{V_{BE}/V_T} e^{v_{be}/V_T} = I_C e^{v_{be}/V_T} \end{aligned}$$

V_T : Πειραματική τιμή ίση με 25mV

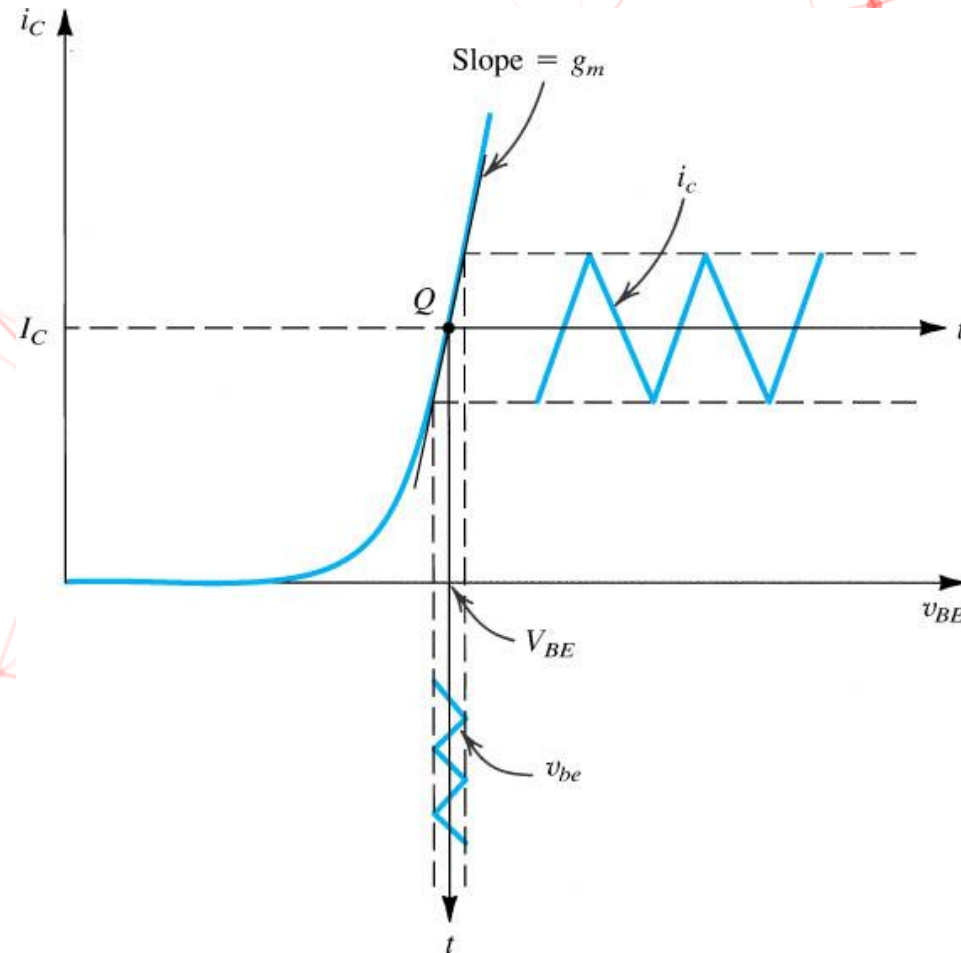

Μεγέθη Ενισχυτών

Ορίζουμε:
$$g_m \equiv \frac{i_c}{v_{be}} = \frac{I_C}{V_T}$$

Το g_m ονομάζεται **διαγωγιμότητα μικρού σήματος**. Για σταθερό g_m απαιτείται σταθερό I_C .

Αναπαριστά την κλίση της χαρακτηριστικής i_C - v_{BE} στο σημείο ηρεμίας Q.

Μεγέθη Ενισχυτών

Το ολικό ρεύμα Βάσης:

$$i_B = \frac{i_C}{\beta} = \underbrace{\frac{I_C}{\beta}}_{\text{DC}} + \underbrace{\frac{1}{\beta} \frac{i_C}{V_T} v_{be}}_{\text{AC}}$$

Η συνιστώσα μικρού σήματος του ρεύματος Βάσης:

$$i_b = \frac{1}{\beta} \frac{i_C}{V_T} v_{be} = \frac{g_m}{\beta} v_{be}$$

$$\text{Ορίζουμε: } r'_\pi \equiv \frac{v_{be}}{i_b} = \frac{\beta}{g_m} \quad \text{ή} \quad r'_\pi = \frac{V_T}{I_B}$$

Το r'_π είναι η **αντίσταση εισόδου** μικρού σήματος μεταξύ βάσης και εκπομπού όταν κοιτάζουμε από την Βάση.

Μεγέθη Ενισχυτών

Το ολικό ρεύμα εκπομπού: $i_E = \frac{i_C}{a} = \underbrace{\frac{I_C}{a}}_{\text{DC}} + \underbrace{\frac{1}{a} \frac{I_C}{V_T} v_{be}}_{\text{AC}}$

Η συνιστώσα μικρού σήματος του ρεύματος Εκπομπού: $i_e = \frac{1}{a} \frac{I_C}{V_T} v_{be} = \frac{I_E}{V_T} v_{be}$

Ορίζουμε: $r_e' \equiv \frac{v_{be}}{i_e} = \frac{a}{g_m} \quad \text{ή} \quad r_e' = \frac{V_T}{I_E}$

Το r_e' είναι η **αντίσταση εισόδου** μικρού σήματος μεταξύ βάσης και εκπομπού όταν κοιτάζουμε από τον Εκπομπό.

Εύκολα μπορούμε να βρούμε ότι: $r_{\pi}' = \left(\frac{i_e}{i_b}\right) r_e' = (\beta + 1)r_e$

DC Ανάλυση

DC Ανάλυση κυκλωμάτων (Ορισμός)

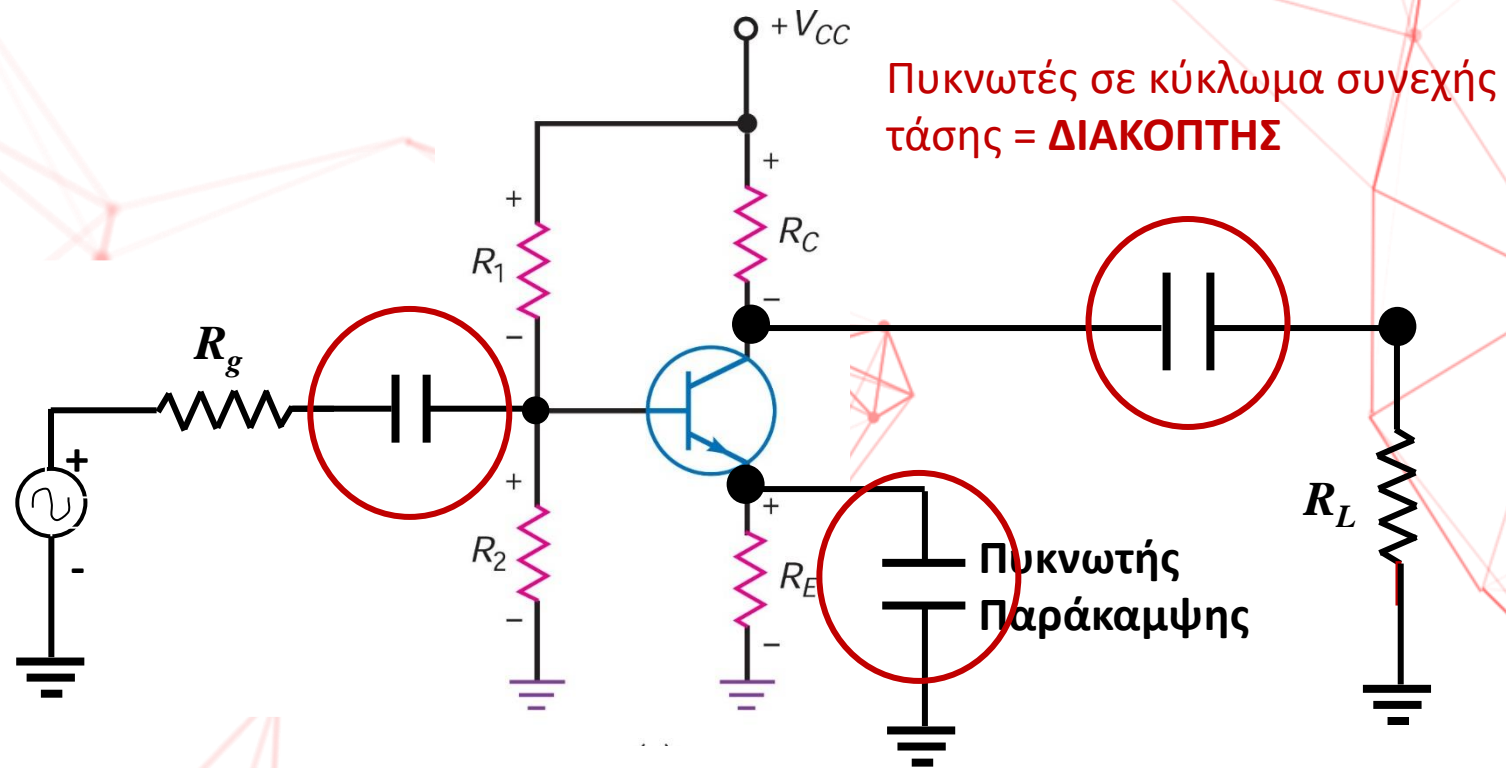
- Είναι η ανάλυση του κυκλώματος για τις **συνεχής συνιστώσες** τάσεων και εντάσεων στο κύκλωμα (...μέχρι τώρα μόνο συνεχής συνιστώσες έχουμε δει)
- Υπολογισμός συνεχών ρευμάτων και δυναμικών (I_B , I_C , I_E , V_C , V_B , V_E , V_{BC} , V_{CE} , β , κ.ο.κ)
- Εντοπισμός **σημείου λειτουργίας Q** και σχεδίαση **γραμμής φορτίου**
- Η DC ανάλυση των κυκλωμάτων **είναι απαραίτητη** και σε κυκλώματα στα οποία υπάρχουν εναλλασσόμενες συνιστώσες εντάσεων και τάσεων, και γίνεται **αφαιρώντας όλα τα στοιχεία** που συνεισφέρουν εναλλασσόμενα μεγέθη (βλ. ενισχυτές μικρών σημάτων)

DC Ανάλυση

DC Ανάλυση κυκλωμάτων για τους ενισχυτές

- Η DC ανάλυση είναι απαραίτητη για την επίλυση των ενισχυτών
- Η DC ανάλυση των ενισχυτών λαμβάνει χώρα στο **DC** ισοδύναμο κύκλωμα του ενισχυτή
- Σκοπός είναι εύρεση του ρεύματος εκπομπού ώστε με σκοπό να μπορεί να βρεθεί η εσωτερική αντίσταση r'_e

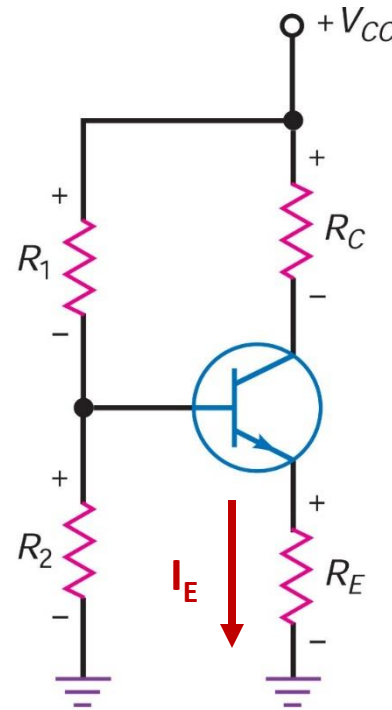
DC Ανάλυση

DC Ανάλυση

Υπολογίζω το ρεύμα εκπομπού από την επίλυση του DC ισοδύναμου

DC Ισοδύναμο κύκλωμα:

Αφαιρούνται όλοι οι κλάδοι με πυκνωτές

Πηγία = Βραχυκυκλώματα

DC Ανάλυση

➤ Η DC ανάλυση μας βοηθά να υπολογίσουμε τα παρακάτω μεγέθη

$$\frac{v_{be}}{i_e} = r'_e = \frac{V_T}{I_E} = \frac{25mV}{I_E}$$

$$\frac{i_c}{v_{be}} = g_m = \frac{I_C}{V_T}$$

$$\frac{v_{be}}{i_b} = r_\pi = \frac{V_T}{I_B}$$

AC Ανάλυση

AC Ανάλυση κυκλωμάτων για τους ενισχυτές

- Η AC ανάλυση στοχεύει στον υπολογισμό της ενίσχυσης του ενισχυτή και τις τάσης εξόδου V_{out}
- Η AC ανάλυση των ενισχυτών λαμβάνει χώρα στο **AC ισοδύναμο κύκλωμα** του ενισχυτή
- Τα ισοδύναμα AC κυκλώματα δημιουργούνται σύμφωνα με δυο διαφορετικά πρότυπα (Πρότυπο T, Πρότυπο Π)

AC Ανάλυση

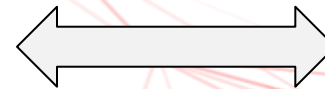
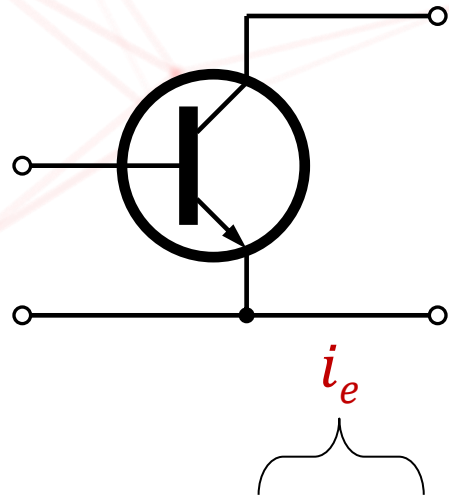
AC Ανάλυση κυκλωμάτων για τους ενισχυτές

- Τα ισοδύναμα AC κυκλώματα δημιουργούνται και αυτά αφαιρώντας από κύκλωμα στοιχεία τα οποία **δεν παίζουν κανένα ρόλο** στα εναλλασσόμενα μεγέθη
- Οι τροφοδοσίες συνεχούς τάσης **γίνονται γειώσεις**
- Οι αντιστάσεις μετέχουν κανονικά στο AC ισοδύναμο εκτός αν υπάρχει παράλληλα **πυκνωτής παράκαμψης**
- Οι πυκνωτές γίνονται κλειστοί διακόπτες (βραχυκύκλωμα)

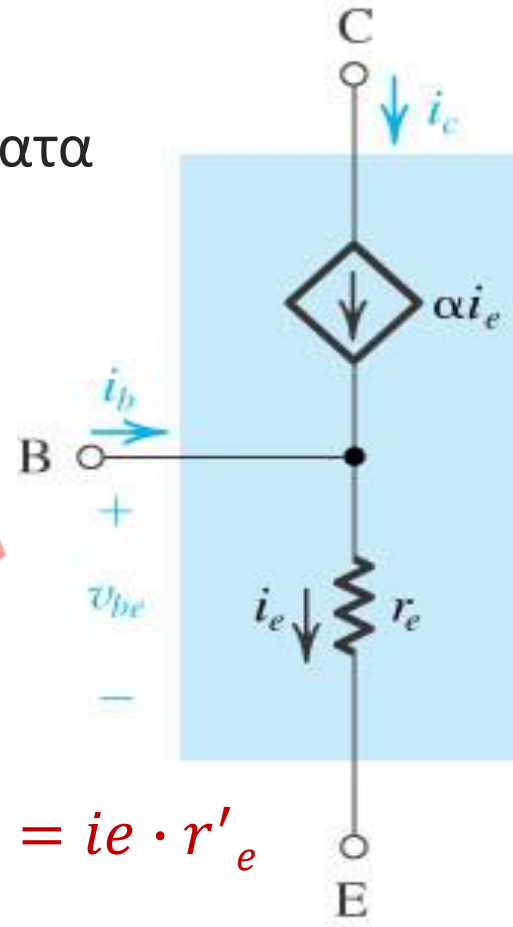
AC Ανάλυση

Πρότυπο T

- Χρησιμοποιείται περισσότερο για κυκλώματα κοινής βάσης

AC Ισοδύναμο
του Τρανζίστορ

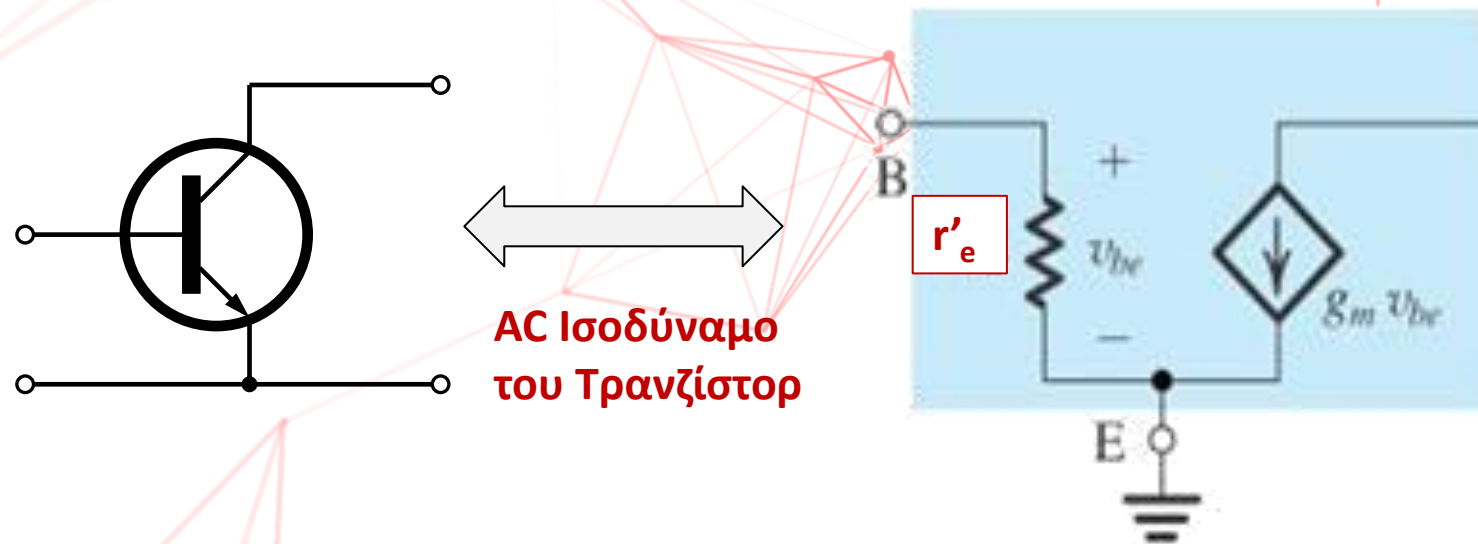
Βάση: $v_{re'} = i_b \cdot \beta \cdot r'_e$

Εκπομπό: $v_{re'} = i_e \cdot r'_e$

AC Ανάλυση

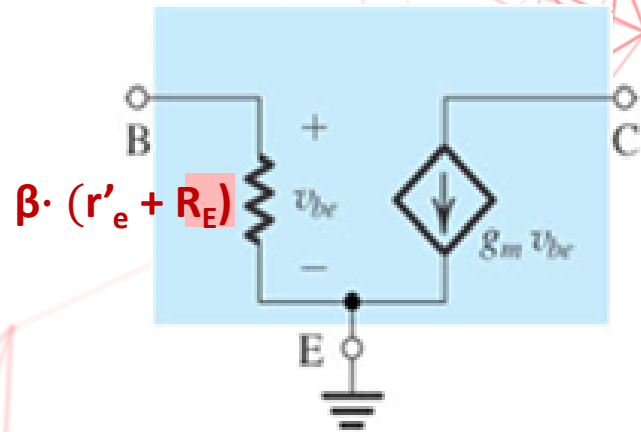
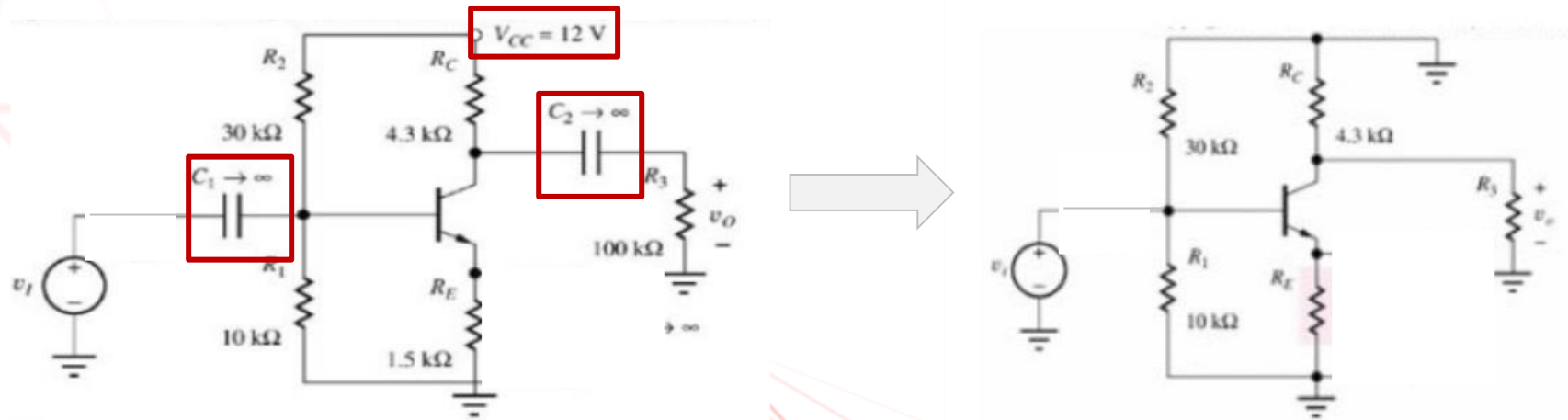
Πρότυπο Π

- Σχεδιάζεται μόνο η είσοδος και η έξοδος (εδώ βάση-Συλλέκτη)
- Ότι αντίσταση υπάρχει στον εκπομπό μπαίνει στην βάση πολλαπλασιασμένη με β

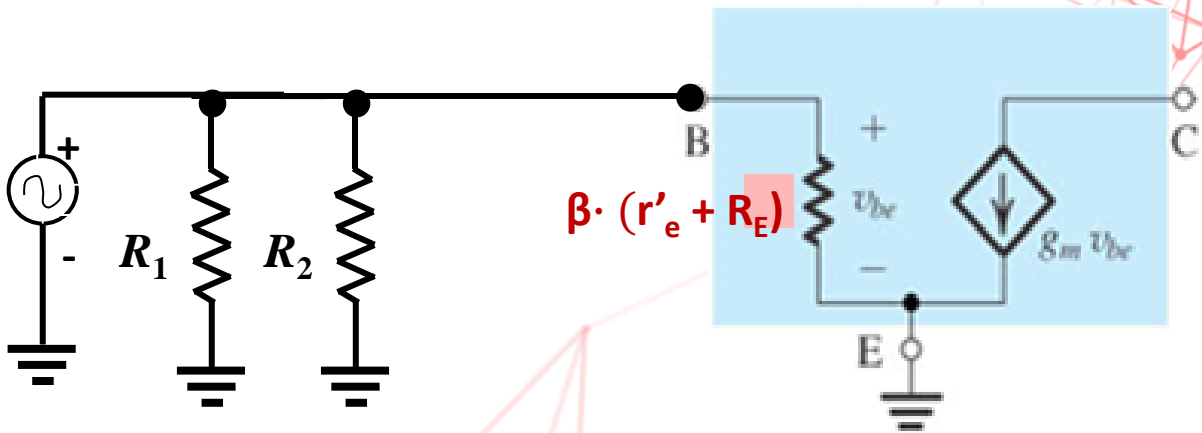
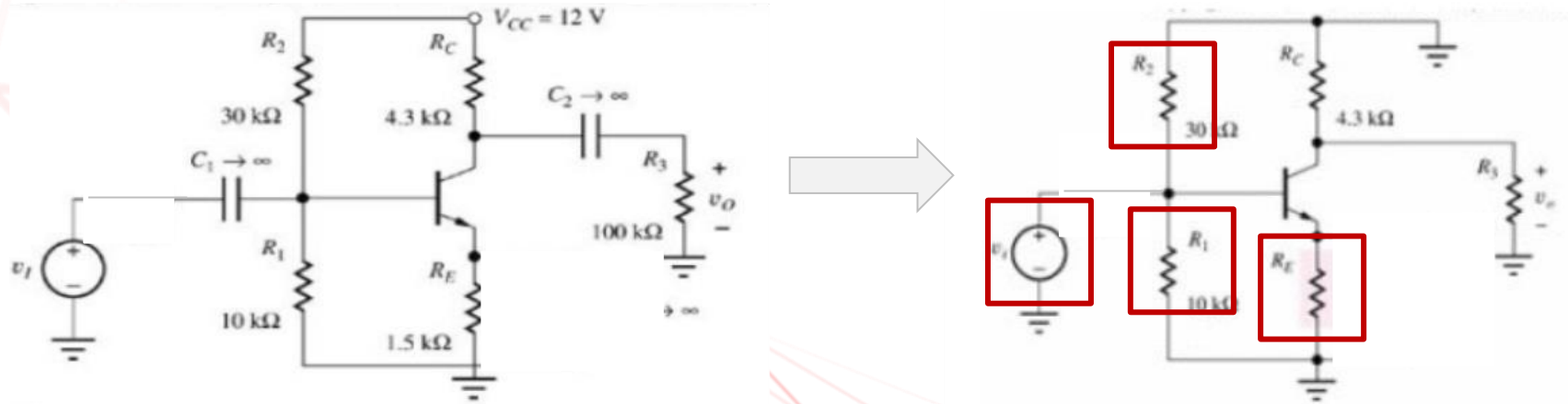

AC Ανάλυση

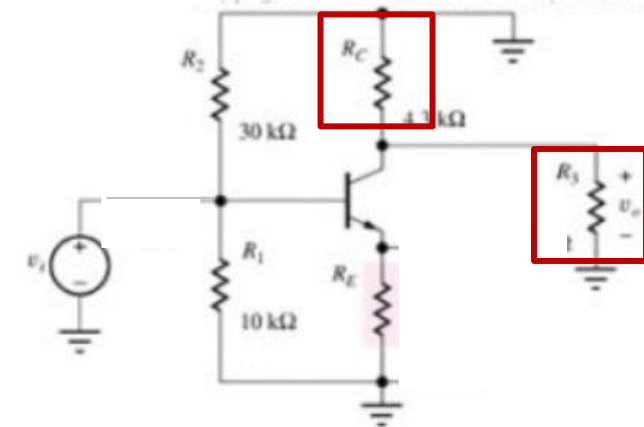
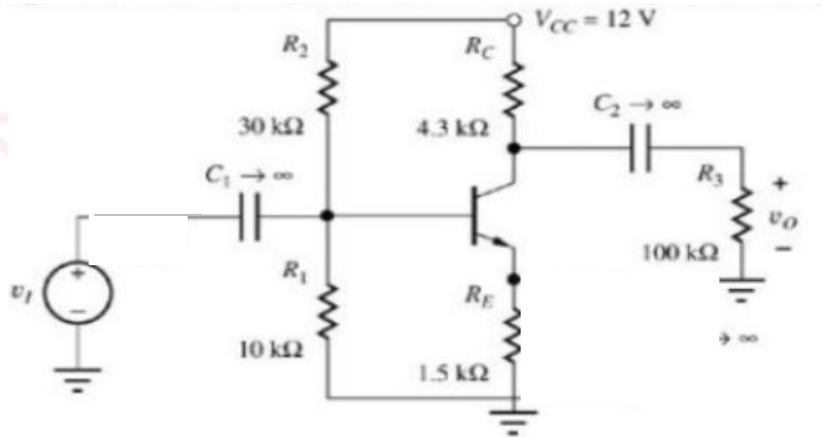
Αφαιρώ τα στοιχεία που δεν παίζουν ρόλο στο AC κύκλωμα σύμφωνα με τους κανόνες

AC Ανάλυση

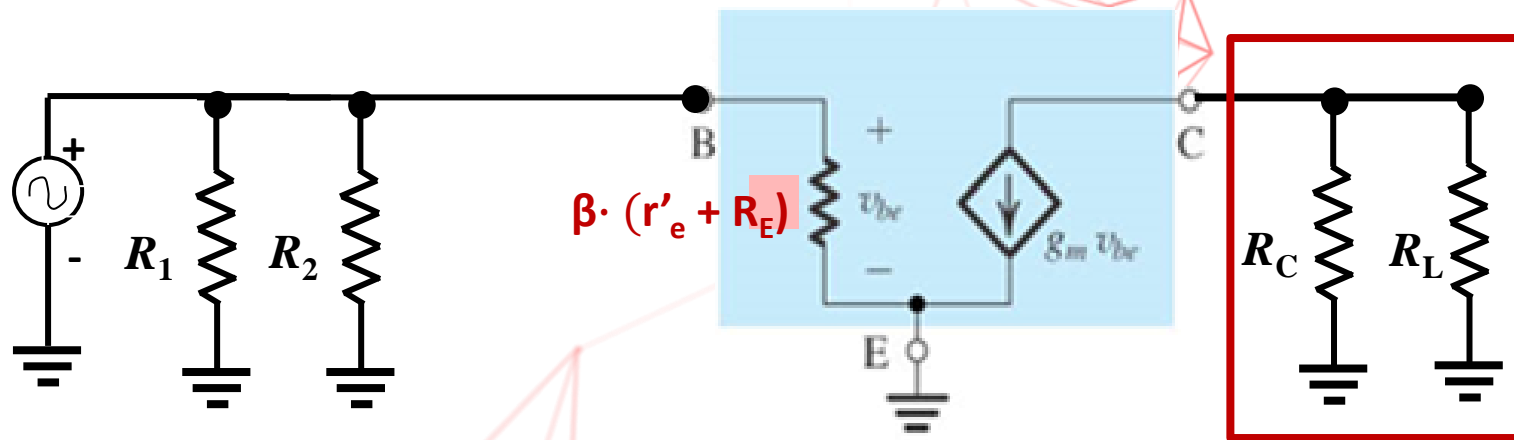

Εντοπίζω τα στοιχεία που είναι συνδεδεμένα με την βάση και τα προσθέτω στο πρότυπο Π. (επίσης στο τέλος προσθέτω και τα στοιχεία που συνδέονται με τον εκπομπο – πολλαπλασιασμένα με β)

AC Ανάλυση

Το ίδιο κάνω για την έξοδο (Συλλέκτης)

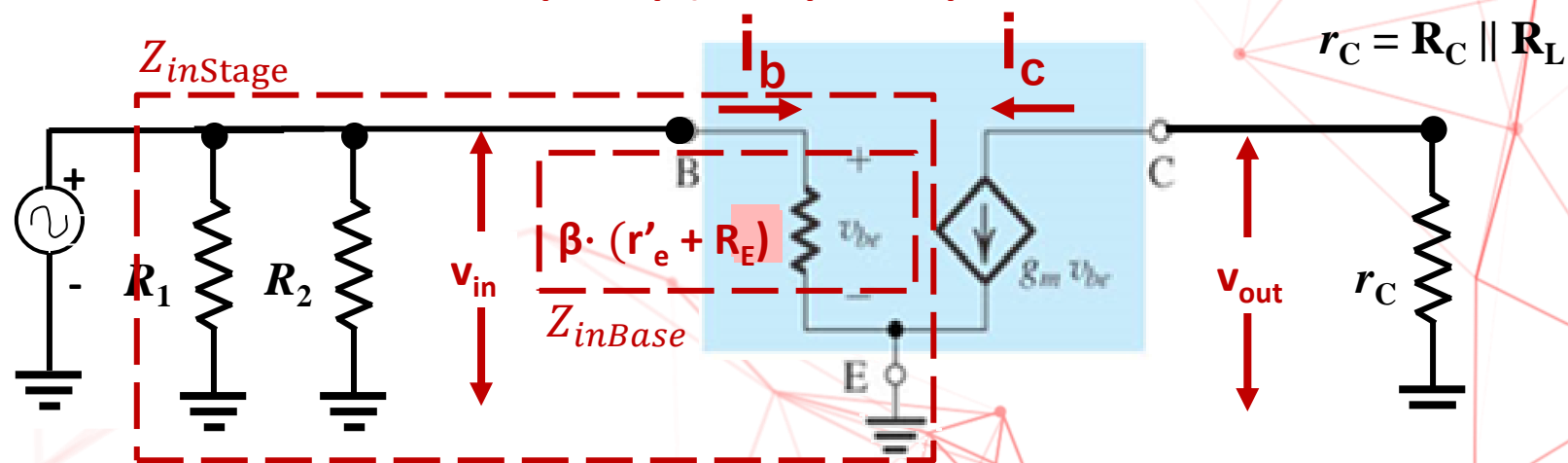

Είναι η
αντίσταση
εξόδου r_c

$$r_c = R_C || R_L$$

AC Ανάλυση

AC Ισοδύναμο σύμφωνα με το Πρότυπο Π

Σύνθετες αντιστάσεις

Εισόδου βάσης $Z_{inBase} = \beta \cdot (r'_e + RE)$

Εισόδου Βαθμίδας $Z_{inStage} = R_1 || R_2 || \beta \cdot (r'_e + RE)$

Τάσεις Εισόδου-Εξόδου

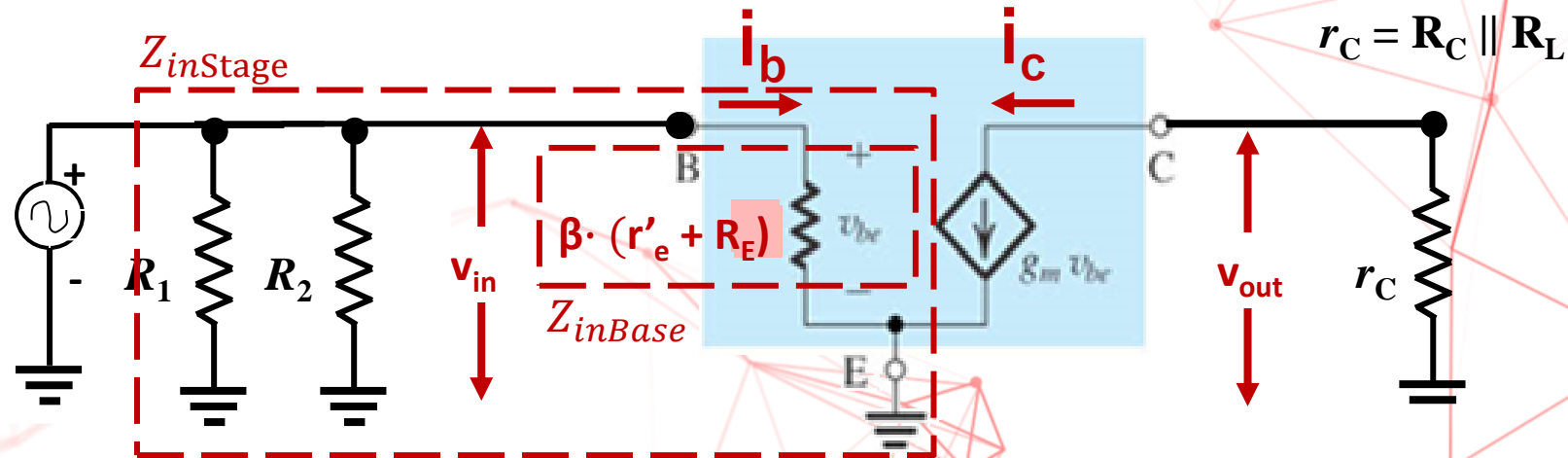
$$v_{in} = i_b \cdot \beta \cdot (r'_e + RE)$$

$$v_{out} = i_c \cdot r_c$$

ΠΡΟΣΟΧΗ!! Δεν μαθαίνουμε τους τύπους απέξω διότι αλλάζουν ανάλογα με το κύκλωμα

AC Ανάλυση

AC Ισοδύναμο σύμφωνα με το Πρότυπο Π

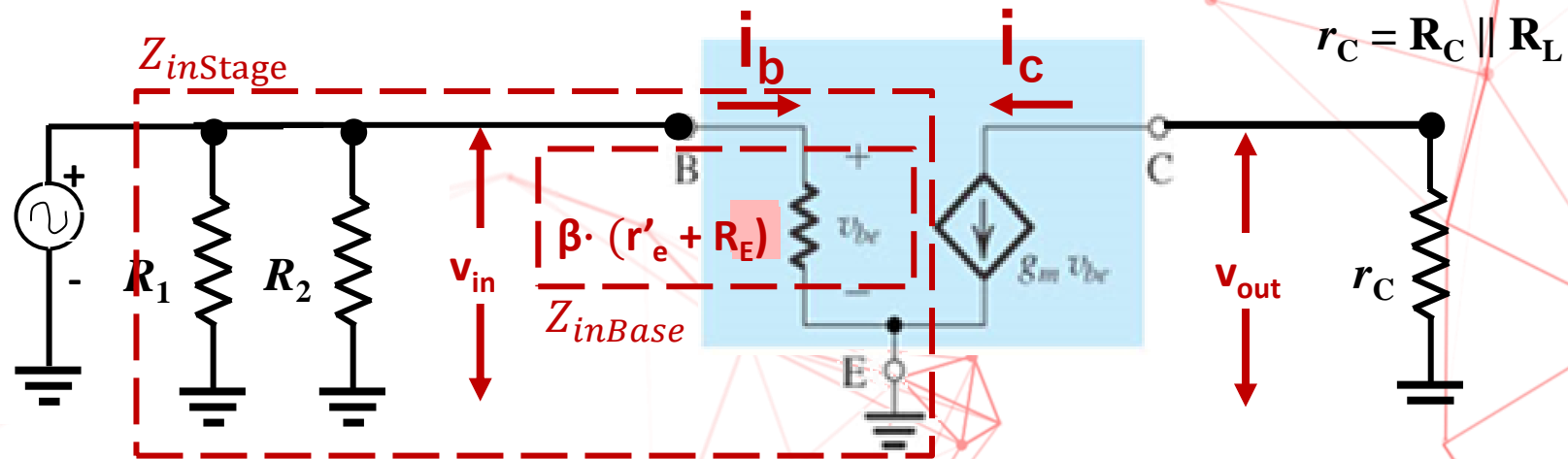
Απολαβή-Ενίσχυση Τάσης

$$A_v = \frac{v_{out}}{v_{in}} = \frac{i_c \cdot r_c}{i_b \cdot \beta \cdot (r'_e + R_E)} = \frac{r_c}{(r'_e + R_E)}$$

Τελικά η ενίσχυση είναι ο λόγος της αντίστασης συλλέκτη διά τις αντιστάσεις του εκπομπού

AC Ανάλυση

AC Ισοδύναμο σύμφωνα με το Πρότυπο Π

Αν μας ζητείται το V_{out} χρησιμοποιώ τον τύπο:

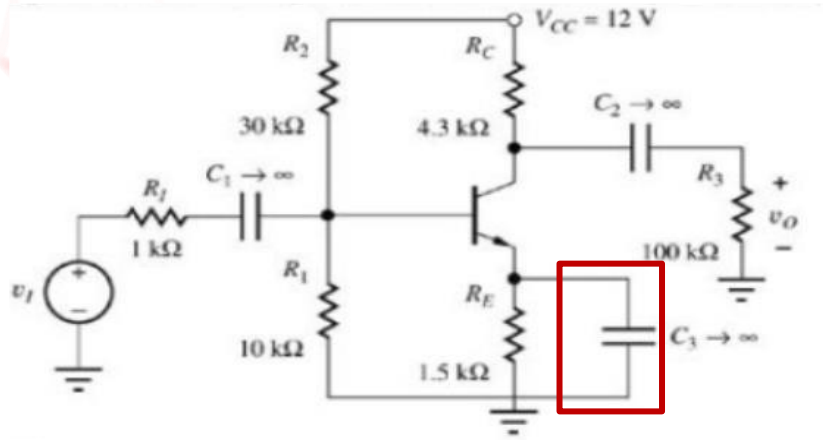
$$v_{out} = A_v \cdot v_{in}$$

Το υπολογίσαμε πριν

Μας το δίνει η εκφώνηση

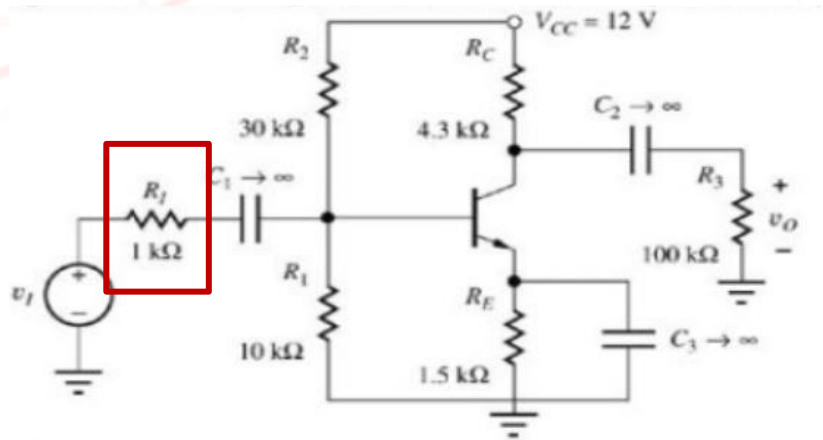

AC Ανάλυση

Πυκνωτής παράκαμψης

- Τοποθετείται παράλληλα σε μια αντίσταση
- Βραχυκυκλώνει (παρακάμπει) την αντίσταση στο AC ισοδύναμο κύκλωμα

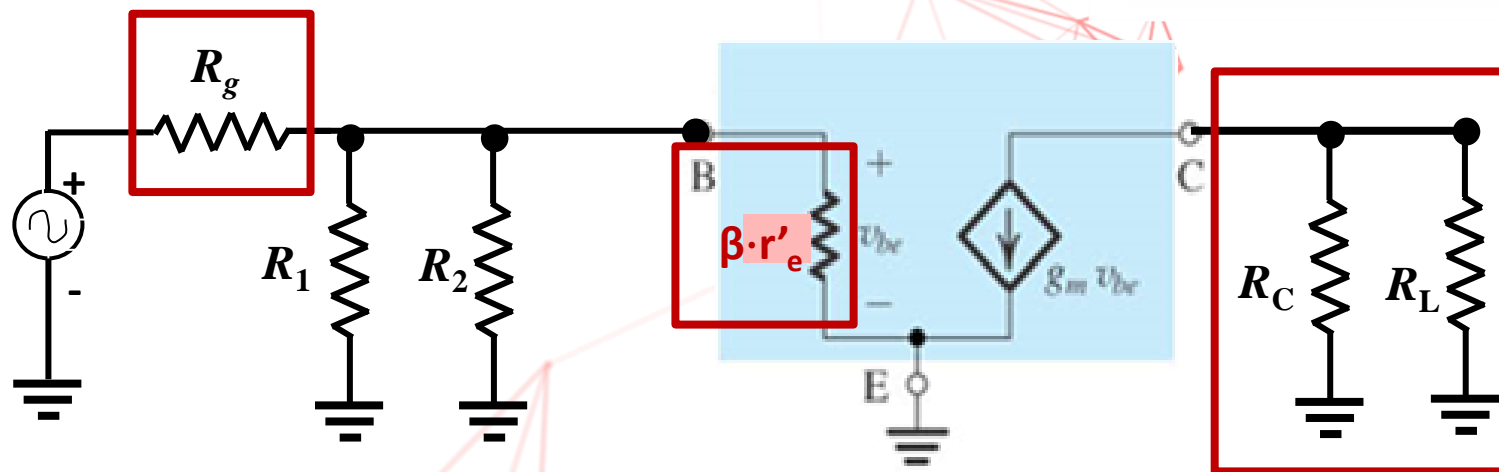
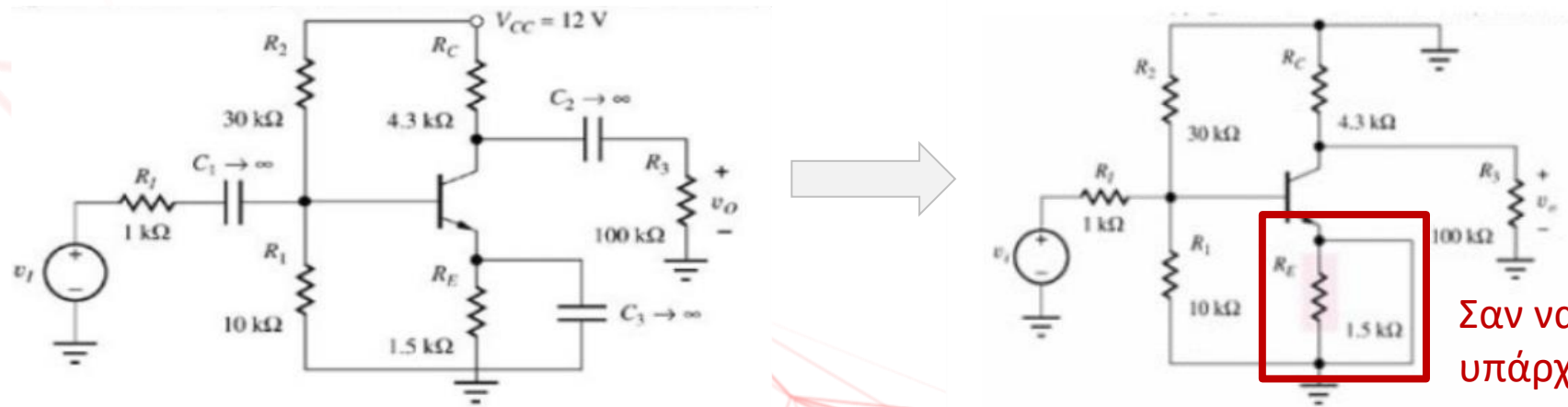

Αντίσταση R_g

- Τοποθετείται πριν τον πυκνωτή σύζευξης της εισόδου
- Λειτουργεί σαν διαιρέτης τάσης στον υπολογισμό του $Z_{inStage}$

AC Ανάλυση

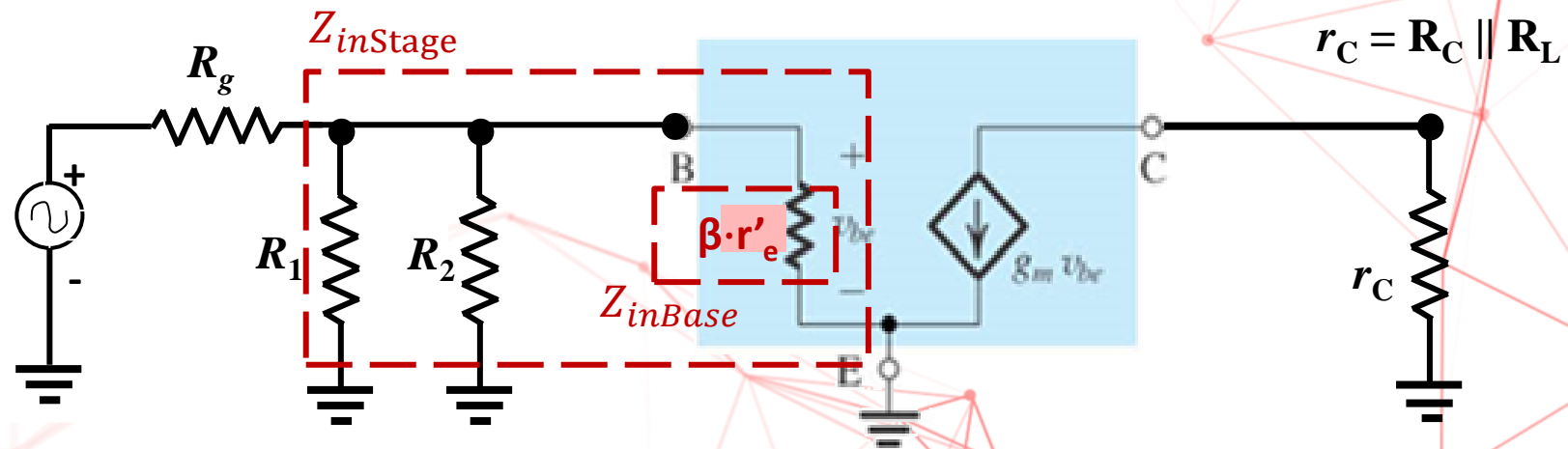
Με πυκνωτή παράκαμψης και R_g

Είναι η αντίσταση εξόδου r_c

$$r_c = R_C || R_L$$

AC Ανάλυση

Σύνθετες αντιστάσεις

Εισόδου βάσης $Z_{inBase} = \beta \cdot r'_e$

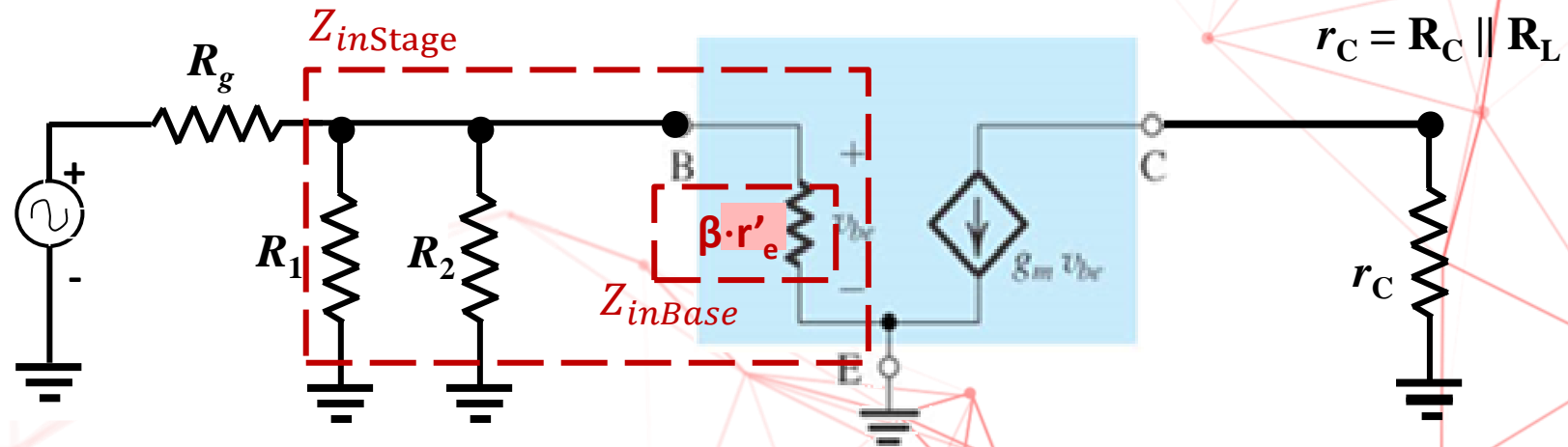
Εισόδου Βαθμίδας $Z_{inStage} = R_1 || R_2 || \beta \cdot r'_e$

Τάσεις Εισόδου-Εξόδου

$$v_{in} = i_b \cdot \beta \cdot r'_e$$

$$v_{out} = i_c \cdot r_c$$

AC Ανάλυση

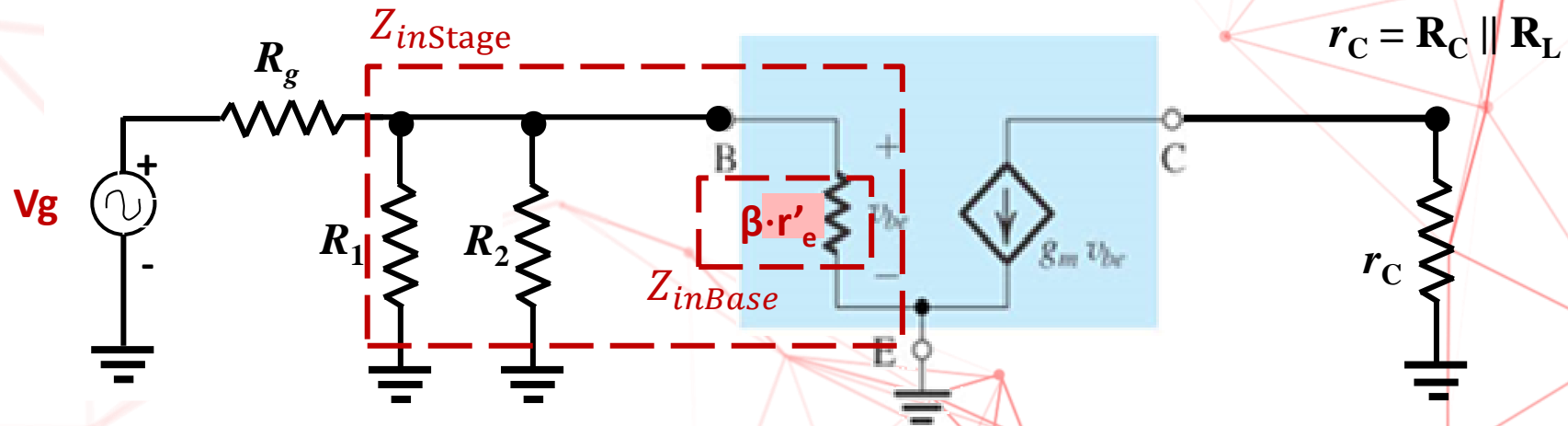
Απολαβή-Ενίσχυση Τάσης

$$A_v = \frac{v_{out}}{v_{in}} = \frac{i_c \cdot r_c}{i_b \cdot \beta \cdot r'_e} = \frac{r_c}{r'_e}$$

Στον παρονομαστή τώρα δεν υπάρχει η R_E . Λόγω του πυκνωτή παράκαμψης. Έτσι έχω μεγαλύτερη ενίσχυση

Τελικά η ενίσχυση είναι ο λόγος της αντίστασης συλλέκτη διά την αντίσταση του εκπομπού

AC Ανάλυση

Αν μας ζητείται το V_{out} χρησιμοποιώ τον τύπο:

$$v_{out} = A_v \cdot v_{in}$$

Το υπολογίσαμε πριν

Πρέπει τώρα να το υπολογίσω λόγω της ύπαρξης της R_g

Διαιρέτης τάσης

$$v_{in} = \frac{Z_{inStage}}{R_g + Z_{inStage}} \cdot V_g$$

Γενικευμένη Μεθοδολογία

Να βρεθεί στο κύκλωμα του δοθέντος ενισχυτή η ενίσχυση και η τάση εξόδου V_{out}

A. DC Ανάλυση

- Σχεδιάζω το DC ισοδύναμο κύκλωμα (λογικά θα είναι ένα εκ των κυκλωμάτων πόλωσης)
- Οι πυκνωτές = ανοιχτοί διακόπτες
- Αναλύω το κύκλωμα με σκοπό να υπολογίσω το ρεύμα εκπομπού (Για παράδειγμα 2^{ος} κΚ στον βρόχο εισόδου)
- Συμβουλευόμαι και την μεθοδολογία για την DC ανάλυση του αντίστοιχου κυκλώματος πόλωσης

Γενικευμένη Μεθοδολογία

Να βρεθεί στο κύκλωμα του δοθέντος ενισχυτή η ενίσχυση και η τάση εξόδου V_{out}

B. AC Ανάλυση

- Υπολογίζω την $r'_e = 25mV/I_E$
- Γειώνω όλες τις πηγές συνεχούς τάσης και βραχυκυκλώνω όλους τους πυκνωτές
- Σχεδιάζω το **πρότυπο Π** και τοποθετώ όλες τις αντιστάσεις που υπάρχουν στην είσοδο και την έξοδο. Στο τέλος της βάσης βάζω και τις αντιστάσεις που υπάρχουν στον εκπομπό πολλαπλασιασμένες με β . (**Προσοχή!** στους πυκνωτές παράκαμψης)
- Βρίσκω από το σχήμα τις τάσεις v_{in} και v_{out} (από Z_{inBase} και R_c)
- Υπολογίζω ενίσχυση διαιρώντας αυτές
- Υπολογίζω το v_{out} από το v_{in} που μας δίνει η άσκηση. Αν υπάρχει αντίσταση R_g κάνω διαιρέτη τάσης με την $Z_{inStage}$